

Nr 28.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående avskrivning av vissa i flottledsfonden ingående fordringsbelopp; given Stockholms slott den 15 januari 1932.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

B. v. Stockenström.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 15 januari 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, HOLMBÄCK, JEPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Departementschefen, statsrådet von Stockenström, anför:

Vid flera tillfällen före 1919 anvisades av riksdagen medel till domänstyrelsens förfogande för flottledsbyggnader. De från statens sida i anslutning härtill vidtagna åtgärderna för vattendrags flottbargörande avsågo i vissa fall vattendrags reglering och upplåtande i enlighet med vederbörande författningar till allmän flottning, men hänförde sig i andra fall till flottleder, vilka på grund av särskilda förhållanden icke reglerats i dylik ordning (kronans enskilda flottleder). I de förstnämnda fallen tillerkändes kronan i vederbörande regleringsutslag rätt att av de flottande såsom ersättning för havda regleringskostnader utfå vissa årliga amor-

terings- och räntebelopp. Jämväl i de senare fallen hava av de flottande för användande av kronans flottleder uttagits vissa avgifter; detta huvudsakligen i samband med försäljning av virke, avverkat invid sådana flottleder. De såväl i ena som andra fallet inflytande avgifterna för flottningen fingo disponeras för samma ändamål som de av riksdagen anvisade flottledsanslagen. De från här åsyftade anslag och av inflytande avgifter av domänstyrelsen bestridda utgifterna för flottledsregleringar uppgingo för tiden intill utgången av 1919 till sammanlagt i runt tal 5,100,000 kronor.

Frågan om domänstyrelsens räkenskaper m. m. över till flottleders inrättande anvisade medel och till statsverket inflytande avgifter för flottleder hade emellertid redan 1912 ägnats särskild uppmärksamhet.

Sälunda anhöll riksdagen i skrivelse den 26 april 1912, nr 48, dels att Kungl. Maj:t måtte vidtaga erforderliga åtgärder i syfte att uppbörd och redovisning av inflytande avgifter för flottning i vattendrag, som blivit på statens bekostnad flottbargjorda, måtte, där vattendraget blivit inrättat till allmän flottled, underkastas sådan kontroll, som i flottningsstadgan föreskrevs, och i övriga fall kontrolleras, på sätt eljest kunde finnas ändamålsenligt, ävensom att den hos domänstyrelsen förda räkenskap över nu ifrågavarande medel måtte vara så uppställd, att av densamma omedelbart framginge ej endast beloppet av utbetalade rensningskostnader och inflytande amorteringsavgifter för varje flottled och distrikt, än även kvarstående, icke amorterade sådana kostnader, dels ock att förslag angående avskrivning av kostnader för verkställda rensningsarbeten i vissa vattendrag och befrielse för flottande från skyldighet att erlægga amorteringsavgifter för virke, avverkat på kronans skogar, skulle i förekommande fall underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Med anledning härav förklarade Kungl. Maj:t den 30 augusti 1912, bland annat, att det skulle åligga domänstyrelsen att underställa Kungl. Maj:ts prövning frågor såväl om avskrivning av uti styrelsens räkenskaper uppförda kostnader för reglering av flottleder, som ock — i förekommande fall och för särskilda vattendrag — om befrielse för flottande att erlægga amorteringsavgift för från kronans skogar inköpt virke, som framflottades i vattendrag, vilkas flottbargörande bekostats av statsmedel, utan att reglering av desamma efter syn jämlikt gällande flottningsstadga kommit till stånd. Tillika anbefallde Kungl. Maj:t domänstyrelsen att verkställa och till Kungl. Maj:t inkomma med ytterligare utredning i de av riksdagen angivna hänseenden och därvid bland annat avgiva förslag till en fullt klar och överskådlig bokföring över av styrelsen disponerade medel för reglering av flottleder.

Sedan domänstyrelsen avlämnat utredning i ämnet samt infordrade yttranden avgivits av vederbörande myndigheter, däribland statskontoret och domänbokföringskommittén, förelades frågan 1919 års lagtima riksdag. I statsrådsprotokollet vid avlåtande av propositionen den 9 januari 1919,

nr 62, angående driftkostnader under 1920 för statens domäners fond anförde föredragande departementschefen så vitt nu är i fråga — jämte det han tillstyrkte, att bland nämnda driftkostnader från och med 1920 även upptoges flottledskostnader — i huvudsak följande. Flottledsaffärerna borde sammanföras med domänfonden, men därvid torde kronans flottledsarbeten och flottningskostnader böra bokföras för sig. Vid övergången till det nya systemet borde domänfonden tillföras såsom tillgång det belopp, som efter noggrann utredning befunnas utgöra flottledsanslagets säkra utestående fordringar för avgifter och upplupen ränta. Domänstyrelsen borde anbefallas att gå i författning om dylik utredning, varvid tidpunkten för förändringen borde antagas till utgången av 1919. Frågan om avskrivning av de fordringar, som tilläventyrs kunde finnas icke kunna eller böra indrivnas eller eljest utdebiteras, borde framdeles företagas till prövning, sedan fordringarnas belopp blivit utredda. I anslutning härtill föreslog Kungl. Maj:t, under punkten c i sagda proposition, att riksdagen måtte besluta, att det belopp av kronans fordringar för anläggningskostnader för flottleder jämte beräknade räntor därå, vilket efter närmare utredning funnes kunna med säkerhet väntas bli inbetalat, skulle vid 1920 års ingång överföras till statens domäners fond såsom tillgång i denna fond.

I skrivelse den 11 juni 1919, nr 323, biföll riksdagen det i nyssnämnda proposition sålunda framställda förslaget, varefter Kungl. Maj:t — som redan den 9 januari 1919 anbefallt domänstyrelsen att inkomma med utredning om det belopp av kronans fordringar den 31 december 1919 för anläggningskostnader för flottleder jämte beräknade räntor därå, vilket kunde finnas med säkerhet väntas bli inbetalt (*flottledsfonden*) — den 19 juni 1919 *dels* förklarade, att kronans kostnader för nybyggnad och underhåll av flottleder skulle från och med 1920 bestridas av domänfondens medel, *dels ock* anbefallde domänstyrelsen att, med iakttagande att kronans flottledsarbeten och flottledskostnader bleve inom domänfonden särskilt för sig bokförda, inkomma med förslag till närmare föreskrifter i ämnet.

Sedan domänstyrelsen inkommit med utredning och förslag i ämnet, innehållande bland annat en förteckning å de belopp, med vilka en var flottled skulle ingå i flottledsfonden, och remissyttranden avgivits av vederbörande myndigheter, föreskrev Kungl. Maj:t den 13 april 1922, jämte annat, dels att flottledsfonden vid utgången av 1919 skulle fastställas till ett belopp av 2,794,915 kronor 33 öre, dels ock att för de kronans enskilda flottleder, vilkas värden inginge i flottledsfonden, skulle av domänstyrelsen fastställas amorteringsplaner och utgå amorteringsavgifter. Samtidigt medgav Kungl. Maj:t, att såsom driftkostnader finge ur räkenskaperna avföras ett belopp av 709,408 kronor 54 öre, som gäldats av flottledsanslaget, samt att det finge bero vid skett avförande å vederbörande utgiftstitel av

i flottleder under tiden intill utgången av 1919 nedlagda kostnader till ett sammanlagt belopp av 506,813 kronor 3 öre.

Sedermera har Kungl. Maj:t i anledning av framställningar i ämnet från domänstyrelsen vid ett flertal tillfällen under 1923—1927 medgivit, att nedskrivningar med vissa belopp finge företagas av domänstyrelsens såsom tillgångar i flottledsfonden bokförda fordringar för utförda arbeten i vissa flottleder. De sålunda medgivna avskrivningarna uppgå till sammanlagt 1,097,339 kronor 84 öre samt hava avsett flottleder, vilkas värden tillförts flottledsfonden genom Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 13 april 1922.

I skrivelse den 5 maj 1931 har *domänstyrelsen* gjort framställning om avskrivningar av ytterligare vissa i flottledsfonden ingående fordringsbelopp.

Till en början har domänstyrelsen erinrat om flottledsfondens uppkomst och de under åren 1923—1927 medgivna nedskrivningarna av kronans fordringar i vissa flottleder.

Dessa redan vidtagna nedskrivningar hade på sin tid motiverats av i huvudsak följande omständigheter. Det förhållandet, att många flottleder utbyggts under dyrtid, hade medfört, att dessa vid senare inträdd stark nedgång i virkespriserna ej utnyttjats i beräknad utsträckning. I stället för att minskas hade sålunda kronans fordringar i en del flottleder ökats med upplupen ränta. I vissa fall hade den otillfredsställande amorteringen berott på under intryck av högkonjunktorens optimism uppkomna felkalkyler i fråga om den beräkneliga virkestillförseln. Då ändamålet med anordnandet av ifrågakommande flottleder genom dessa förhållanden riskerade att helt förfelas och då kronans fordringar i flottlederna på grund av att intet virke tillfördes och därmed ej heller några amorteringsavgifter inflöte, ej blott blivit osäkra utan övergått till att representera fiktiva värden, hade en rationell av- och nedskrivning blivit ofrånkomlig. Ett annat skäl för de företagna nedskrivningarna hade varit, att möjligheter därigenom vunnits för sammanslagningar av flottledsdistrikt, varigenom omkostnaderna förbilligats med följd att klenare och mindre värdefullt virke kunnat i större utsträckning än tidigare tillföras flottlederna.

Styrelsen har vidare framhållit, att de för flottledernas amortering ogynnsamma förhållandena under de senare åren ytterligare tillspetsats genom det fortsatta prisfallet på exportvirke och den ytterligare nedgång i avverkningspriserna, som föranletts dels av rådande lågkonjunktur, dels av det allt mer ökade användandet av lastbilar för virkeskörning, som möjliggjorts genom en förbättrad vinterväghållning. Vissa av de delvis under kristiden reglerade smärre flottlederna skulle otvivelaktigt under nuvarande förhållanden ej blivit föremål för reglering utan ersatts med fasta huvudbassänger. Då nu emellertid flottlederna vore utbyggda, borde de komma till användning. Förutsättningen för att så skullo bliva fallet vore, att kostnaderna för i dem nedlagt virke nedbringades så att det för virkesägaren ställde sig ekonomiskt fördelaktigare att flotta än att köra virket fram till huvudvattendraget. För att nå detta mål måste i regel amorteringskostnaderna nedbringas eller helt bortelimineras genom nedskrivning eller avskrivning av det i flottleden investerade byggnadskapitalet. Sådana ned- och avskrivningar bleve i

vissa fall även nödvändiga för att få till stånd planerade ytterligare distriktssammanslagningar.

Efter en detaljerad redogörelse för de flottleder, beträffande vilka avskrivning av oguldet byggnadskapital nu vore nödvändig, har domänstyrelsen, under förmälan tillika att flottledsfonden den 31 december 1930 uppginge till 3,217,889 kronor 60 öre, meddelat följande sammandrag å de berörda flottledernas namn och de till avskrivning ifrågasatta beloppen.

Övre Pansikån	kronor	68,322: 32
Lillpite älv	»	66,037: 63
Rokån	»	115,272: 49
Storbäckens 4:e distrikt	»	13,932: 14
Jovanbäcken	»	63,270: 51
Idbäcken	»	12,444: 56
Gargån	»	60,117: 21
Kalvbäcken	»	4,848: 92
Svartsjöbäcken	»	25,586: 94
Sörholmsjöbäcken	»	21,785: 84
Hemlingsåns 1:a distrikt	»	36,192: 78
Avasjöbäcken	»	6,740: 74
Norrån och Sörån	»	10,399: 73
Kärmsjöbäcken	»	32,704: 24
Tväringsån	»	148,221: 04
Norra Enån	»	81,421: 97
Björnåns 3:e distrikt	»	25,431: 65
Hovaåns 4:e distrikt	»	52,638: 26
Ranåns 1:a distrikt	»	6,435: 69

Tillhopa kronor 851,804: 66.

Domänstyrelsens skrivelse utmynnar i hemställan, att flottledsfonden måtte få nedskrivas med kronans den 31 december 1930 oguldna fordringar i de uti förenämnda sammandrag upptagna flottlederna med ett sammanlagt belopp av 851,804 kronor 66 öre, styrelsen dock obetaget att, därest, innan Kungl. Maj:ts beslut i ärendet meddelades, domänfonden eljest tillkommande amorteringsavgifter skulle i dessa flottleder utdebiteras, uppbära desamma.

Riksräkenskapsverket har i infordrat yttrande den 25 juni 1931 förklarat sig icke hava funnit skäl till erinran mot domänstyrelsens förevarande förslag.

Härefter har statskontoret den 21 november 1931 avgivit infordrat yttrande i ärendet och därvid i huvudsak anfört följande.

Av de flottleder, som avsåges i domänstyrelsens förevarande framställning, återfunnes flottlederna i Övre Pansikån, Hemlingsån, Björnån och Hovaån icke i den förteckning å flottleder, vilken låg till grund för Kungl. Maj:ts beslut den 13 april 1922 om fastställande av flottledsfondens belopp vid utgången av 1919. Då det av riksdagen lämnade medgivandet rörande avskrivning av kronans fordringar i flottleder endast kunde avse de flottleder, som innefattades i Kungl. Maj:ts berörda beslut den 13 april 1922, torde Kungl. Maj:t anse sig förhindrad att, utan

riksdagens hörande, besluta om avskrivning av kronans oamorterade fordringar i nyss angivna fyra flottleder.

Statskontoret ansåge sig vidare böra framhålla, att därest avskrivningar av kronans fordringar i flottleder verkställdes i stor omfattning, avsikten med inrättandet av fonden lätt kunde förfelas.

Domänstyrelsen hade i förevarande framställning i ett flertal fall, och även beträffande under senare år avsynade flottleder, motiverat de ifrågasatta avskrivningarna med att, sedan amorteringsavgifterna bortfallit, möjligheterna att tillvarata mindervärdigt virke bleve större. Vidare hade domänstyrelsen anført, att en avskrivning av de ogulda amorteringsavgifterna i vissa fall skulle helt kompenseras genom ökade rotvärden. Det syntes statskontoret, att av de utav domänstyrelsen sålunda anförda motiven framginge, att ett genomförande av domänstyrelsens förslag skulle medföra, att resultatet av skogsdriften i många fall skulle bli missvisande och att man icke skulle kunna erhålla tillräcklig överblick över respektive flottleders ekonomi. Otvivelaktigt hade utbyggandet av en hel del av nu ifrågavarande flottleder varit ekonomiskt ofördelaktigt, men då nu flottlederna vore utbyggda samt, enligt vad domänstyrelsen påvisat, de föreslagna nedskrivningarna skulle ur affärssynpunkt vara för kronan fördelaktiga, ville statskontoret icke motsätta sig domänstyrelsens förslag. Statskontoret förutsatte emellertid, att framtida utbyggande av flottleder föreginges av noggranna beräkningar rörande de ifrågasatta flottledernas ekonomiska bärkraft.

*Departements-
chefen.*

Då flottledsfonden inrättades vid 1919 års riksdag, förutsattes, att i fonden endast skulle ingå sådana kronans fordringar för anläggningskostnader för flottleder jämte ränta därpå, vilka efter närmare utredning funnes kunna med säkerhet väntas bli inbetalade. Sedan Kungl. Maj:t, efter utredning i sådant hänseende, på sätt av den lämnade redogörelsen framgår, den 13 april 1922 fastställt fondens belopp per den 31 december 1919, hava omständigheter inträffat, som föranlett Kungl. Maj:t att tid efter annan besluta om avskrivningar av fordringsbelopp, som vid fondens bildande tillförts denna såsom tillgång. På grund av vad vid ärendets riksdagsbehandling 1912 och 1919 förekommit, har Kungl. Maj:t kunnat utan riksdagens vidare hörande besluta rörande dylika avskrivningar.

Av domänstyrelsen har nu ifrågasatts vidtagande av ytterligare avskrivningar av i fonden ingående fordringsbelopp. För egen del finner jag styrelsen hava i sakligt avseende till fyllest motiverat en dylik åtgärd. Av det utav styrelsen nu ifrågasatta avskrivningsbeloppet, 851,804 kronor 66 öre, hänför sig ett belopp av 182,585 kronor 1 öre till fordringar beträffande fyra flottleder (Övre Pansikån, Hemlingsån, Björnån och Hovaån), vilka fordringar uppstått efter flottledsfondens inrättande och alltså icke uttryckligen omfattats av de uttalanden i avskrivningsfrågan, som gjordes vid 1919 års riksdag. I viss anslutning till vad statskontoret härom anført torde av riksdagen nu böra begäras den utvidgning av det tidigare lämnade medgivandet, att Kungl. Maj:t må besluta om avskrivning jämväl i avseende å sådan fordran för av domänstyrelsen i flottled bekostat arbete, vilken uppkommit efter flottledsfon-

dens inrättande. Sedan riksdagen meddelat sitt beslut i ämnet, torde jag få för Kungl. Maj:t ånyo anmäla domänstyrelsens förevarande framställning.

Under åberopande av det anförda hemställer jag nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att Kungl. Maj:t må besluta om avskrivning jämväl i avseende å sådan fordran för av domänstyrelsen i flottled bekostat arbete, vilken uppkommit efter flottledsfondens inrättande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Joh:s Thygesen.
